

Katedra filozofie a společenských věd

Posudek vedoucího magisterské práce

Autor práce: Jakub Lenfeld

Název práce: Spor o vědeckost: Demarkační kritérium

Obor studia: Filozofie

Autor posudku: Mgr. Ladislav Koreň, Ph.D.

1. Shrnutí a hodnocení obsahové stránky práce:

Práce má být kritickým „prehľadom“ významnej debaty na poli filozofie vedy, ktorá sa týka problému kritéria vedeckosti a demarkácie vedy od pseudovedy. Postupne si vyberá, mapuje a kriticky porovnáva koncepcie K. Poppera (v opozícii k novopozitivistom), S. Kuhna, I. Lakatosa a nakoniec S. O. Hansona (všetci sa nejako vymedzovali voči zakladateľskému počinu Poppera). Tento selektívny prístup je vzhľadom na možnosti diplomovej práce v poriadku (chýba mi snáď z „klasikov“ Feyerabend). Čo sa týka implementácie, autor prehľadne a výstižne vykladá kľúčové tézy a argumenty týchto koncepcií i body v ktorých sa líšia (a vzájomne sa kritizujú). Práca tak umožňuje urobiť si dobrý a informovaný prehľad o povahe tejto debaty. Kritický odstup a zhodnotenie je v práci mediovaný kritikou jednotlivých koncepcií (často i z pozícií ďalších debatérov). Ale obsahuje, zdá sa, i autorove vlastné kritické podnety. Hoci niektoré z nich považujem za problematické alebo nie úplne domyslené (vis nižšie), túto jeho snahu rozhodne oceňujem.

Čo sa týka vecných výhrad, nemám ich mnoho. Tu sú, príkladom, dve.

a) Autor kritizuje Hansonovo kritérium spoľahlivosti (ako kľúčového odlišujúceho znaku vedy od pseudovedy) nasledovne:

“Prostá shodnost tvrzení s pozorováním se mi však jeví jako problematická podmínka...geocentrický model vesmíru, dnes prokázán jako nesprávný, byl zcela v souladu s tehdejším pozorováním.”

Nie je mi však úplne jasné, prečo tu uvádza ako príklad zrovna geocentrický model. Chce tým povedať, že Ptolemaiovská koncepcia bola pseudovedecká (= na rovnakej úrovni ako, povedzme, astrológia)? Išlo totiž síce o komplikovaný (viz. deferenty, epicykly apod.) ale matematický vypracovaný systém, ktorý navyše pokryl veľké množstvo vtedy dostupných pozorovaní. Táto kritika teda pôsobí, že autor vylieva s vaničkou aj dieťa.

b) Autor súčasne navrhuje vlastné poňatie: spoľahlivosť = funkčnosť

“Osobně zastávám názor, že jediným posledním arbitrem spolehlivosti jednotlivých oborů lidského bádání může být prokázání funkčnosti jejich poznatků. Poznatky fyziky lze považovat za spolehlivé, neboť její poznatky daly vzniknout moderním technologiím, které vykazují přesně ty vlastnosti, které by podle predikcí fyziky vykazovat měly.

Sociologii lze považovat za spolehlivý obor, neboť díky aplikaci jejích poznatků lze efektivně snížit kriminalitu ve městech.”

Tento pragmatický přístup je sice *prima facie* atraktivní, ale má jeden háček. Nie všetky teoretické disciplíny majú aplikačný potenciál (napr. abstraktné časti matematiky) a možno ho ani nikdy mať nebudú. Je to podľa autora dôvod upierať im status vedy?

Práca na mňa však celkovo pôsobí veľmi dobrým dojmom a navrhujem hodnotenie B.

Hodnocení formální stránky práce:

Práca je dobre štruktúrovaná a štýl je tiež na úrovni. K tejto jej stránke prakticky nemám výhrady.

Hodnocení práce se zdroji:

Autor vynaložil solídne úsilie aby sa oboznámil s relevantnou primárnou i sekundárnou literatúrou, ktorá k danej téme existuje. Počet položiek síce nie je ohromujúci ale je dostačujúci a umožnil autorovi informovaný pohľad na problematiku. Interpretácie literatúry sa zhostil s pochopením.

2. Otázky k diskuzi při obhajobě:

Mohol by autor podrobnejšie vysvetliť problém Popperovho kritéria verisimilitude, ktorý naznačuje v tejto pasáži?

“Jak logickou analýzou struktury verisimilitude dokázal Pavel Tichý, jestliže jsou obě teorie nepravdivé, tzn. Mají nepravdivý obsah, nemohou být Popperovy podmínky splněny.”

3. Hodnocení práce známkou:

B

4. Výsledné hodnocení práce: Práci doporučuji – nedoporučuji k obhajobě.

Datum a místo

Podpis autora

Hradec Králové, 10.5.2020